

«فرهیختگان» وضعیت رشته‌های تاریخ و باستان‌شناسی دانشگاه آزاد را بررسی کرد

ماموریت جدید: تدوین تاریخ دانشگاه آزاد

فرهیختگان

دانشگاه
یکشنبه ۲۰ اسفند ۱۴۰۲ | شماره ۴۰۹۹ | WWW.FDN.IR

افزایش تعداد

سراهای نوآوری دانشگاه آزاد به ۶۵ سرا

مجوز تاسیس

سرای نوآوری

واحد عراق صادر شد

«فرهیختگان» انتخاب‌های نفرات برتر ۵ زیرگروه آزمون سراسری را آنالیز می‌کند

در ذهن نفرات ۱ تا ۱۰۰ کنکور چه می‌گذرد؟

۳۰ درصد برترها اهل شهر تهران هستند

۸ درصد رتبه‌های زیر هزار معلم می‌شوند

۲۰ درصد رتبه‌های برتر پزشکی را انتخاب می‌کنند

۷۰ درصد رتبه برترها به دانشگاه‌های تهران می‌روند

۱۶ درصد کل رتبه‌های برتر دانشجویی دانشگاه تهران شدند

«فرهیختگان» نتایج یک پژوهش علمی در خصوص وضعیت حکمرانی ۱۳ دانشگاه سطح یک را بررسی کرد

چرخ دانشگاه پژوهی در دانشگاه‌ها نمی‌چرخد

سطح یک به صورت کل‌نگر، به روشنی، گویای تحول و نوآوری قابل توجه این دانشگاه‌ها در دهه‌های گذشته هستند. با استناد به سیر تحول دانشگاه‌های سطح یک در چند دهه گذشته، می‌توان نتیجه گرفت که از تحول و نوآوری قابل قبولی در حوزه حکمرانی و رهبری برخوردارند. روند رشد و توسعه کمی و کیفی آموزشی، پژوهشی، فرهنگی-اجتماعی و کارآفرینی دانشگاه‌های سطح یک، با هر

سنجه و معیاری همواره صعودی و روبه‌رو رشد بوده است. همچنین به نظر می‌رسد به دلیل نوع حکمرانی هیات‌امانی و سیاست‌های مراجع بالادستی دانشگاه‌های سطح یک کشور، تقریباً همسو و شبیه به یکدیگر عمل می‌کنند و در برنامه‌ریزی‌ها و اقدام و عمل، تفاوت و تمایز چندان بارز و معناداری با هم ندارند. در راستای توسعه راهبری هیات‌امانی و ایجاد ثبات و شایسته‌سالاری بیش از پیش، دانشگاه‌های سطح یک، ۵ دستور کار پیشنهادی فوریت دارند: اولین فوریت، حق انتخاب و برکناری رئیس دانشگاه توسط هیات‌امنا با تدوین تصویب آیین‌نامه است. موضوع دیگر، پایش مستمر و دوره‌ای عملکرد رئیس دانشگاه، شفافیت کامل در برگزاری نشست‌ها، دستورکارها و مصوبات هیات‌امنا، کاهش اختیارات وزارت علوم و متنوع‌سازی ترکیب اعضای هیات‌امنا به‌ویژه استفاده بیشتر از ذی‌نفعان و افراد غیرحرفه‌ای است.

دانشگاه پژوهی نیاز به نهاد ویژه دارد

از سمت دیگر نیز در دانشگاه‌های سطح یک از یک سو، آموزش‌های موجود پژوهش محور نیستند و از سمت دیگر پژوهش‌های موجود آموزش محور نیستند. در واقع به عبارتی اتصال و انسجام آموزش و پژوهش به عنوان دو کارکرد اصلی باید برقرار شود. شفافیت در ساختار و عملکرد دانشگاه‌های سطح یک یکی دیگر از مواردی است که باید مورد توجه قرار گیرد. به نظر می‌رسد منابع مالی و وابستگی دانشگاه‌های سطح یک به بودجه عمومی احتمالاً چالش اساسی و پاشنه آشیل این دانشگاه‌ها خواهد بود. بر اساس منابع نوآوری یکی از روش‌های اساسی و مولد برای نوآوری در سازمان و نهاد دانشگاه، دانشگاه پژوهی است. نیاز است تا یک نهاد ویژه برای انجام وظیفه در این حوزه تعریف شود. به عنوان مثال در دانشگاه امیرکبیر این دانشگاه پژوهی از طریق مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی راهبردی صورت می‌گیرد. یا در دانشگاه شریف و خواجه نصیر و تربیت مدرس به واسطه شورای راهبردی یا شورای برنامه‌ریزی راهبردی تا حدودی پوشش داده شده است.

روسای خلاق جایگاه رفیع نوآوری را برای دانشگاه به ارمغان می‌آورند

در بین انواع ابتکارات و نوآوری‌ها در ایجاد مختلف حکمرانی و رهبری علمی خلاقیت‌ها، نوآوری‌ها و ابتکارات ویژه رئیس دانشگاه حائز اهمیت است. با کمی احتیاط کارشناسی می‌توان ادعا کرد که شاید در پیشرفت همه‌جانبه دانشگاه، نقشی کلیدی‌تر از رئیس وجود نداشته باشد. دانشگاه‌های ما نمی‌توانند بدون داشتن رئیسی خلاق و نوآور، دوزاندیش رهبر، به جایگاه رفیعی در نوآوری نهادی دست پیدا کنند. آخرین موردی که دانشگاه‌های ما در راستای حکمرانی نوآورانه باید به آن توجه کنند فرهنگ علمی متأثر از فرهنگ هیات علمی، فرهنگ بدنه دانشجویی، ماهیت رابطه بین هیات علمی، ارکان مدیریت و ذی‌نفعان دانشگاه است. به نظر می‌رسد در دانشگاه‌های سطح یک ما در حوزه فرهنگ علمی، تحولات و نوآوری‌های ویژه و خاصی طراحی و عملیاتی نشده است. همچنین درباره ماهیت تحول و نوآوری در فرهنگ علمی، نقشه‌راه ویژه، برنامه و عملکرد محسوسی وجود ندارد.

فاطمه طاری بخش
خبرنگار گروه دانشگاه

حکمرانی نوآوری سیستم‌های گوناگونی دارد که در دو دسته نهادی رسمی و نهادی غیررسمی قرار می‌گیرد. نهادهای رسمی این حکمرانی شامل قوانین و مقررات، آیین‌نامه‌های صریح و رسمی و همچنین سازمان‌های خاصی که مسئولیت مدیریت و حمایت از اجرای قوانین رسمی را بر عهده دارند. از سمت دیگر نهادهای غیررسمی هستند که فعالیت‌شان در حوزه آداب و رسوم محلی، شیوه و عادات بازیگران، هنجارها و دستورالعمل‌های ضمنی برای اداره رفتارها در بافت محلی است. نوآوری در حکمرانی می‌تواند ظرفیت نوآوری در بخش عمومی را ارتقا دهد. حکمرانی در دانشگاه دارای دو بعد می‌شود که یکی از این بعدها مربوط به مدیریت دانشگاه‌ها و یکی دیگر مربوط به عملکرد علمی می‌شود. یکی از مهم‌ترین نکات در باب حکمرانی این است که ساختار حکمرانی دانشگاه در کشورهای مختلف، مناسب با ساختار حکمرانی‌شان متفاوت است که باعث پیچیدگی شده است. در ادامه این گزارش مروری بر اولویت‌های حکمرانی نوآوری با نگاهی به مقاله خواهیم داشت.

راهبری هیات‌امانی در حد انتظار اختیارات قانونی نیست

در مورد کارکرد، شبکه همکاری ۱۳ دانشگاه بزرگ ایران است. شبکه همکاری ۱۳ دانشگاه تهران، صنعتی امیرکبیر، شهید بهشتی، صنعتی شریف، تربیت مدرس، علم و صنعت ایران، علامه طباطبایی، خواجه نصیرالدین طوسی، اصفهان، شیراز و صنعتی اصفهان، از سال ۹۳ با شعار کیفیت، بین‌المللی‌سازی و حضور فعال در فضای رقابت جهانی ایجاد شده است. دانشگاه‌هایی که عضو این شبکه هستند، در حوزه‌های آموزش، پژوهش، فرهنگی، دانشجویی، فناوری اطلاعات، امور بین‌الملل و امور مالی- اداری همکاری دارند. راهبری هیات‌امانی در دانشگاه‌های کشور، بسیار رایج است اما نوآوری دانشگاه‌ها در حوزه‌های نوع راهبری، در حد انتظار و اختیارات قانونی نیست. همچنین به فرهنگ بروکراتیک و علمی، ترویج و توسعه فرهنگ نوآوری توجه چندانی نشده است. کمبود منابع مالی دانشگاه‌ها بیشتر در حوزه پرداخت حقوق است و این موضوع در حالی است که در دوره کرونا از پرداخت هزینه‌های سنگین خدماتی و خوابگاهی، مراسم‌های فرهنگی، اردوهای دانشجویی معاف بودند. با روند موجود می‌توان پیش‌بینی کرد که کشور با مشکلات و مسائل حادتری روبه‌رو شود. به نظر می‌رسد با توجه به تغییر ذائقه جامعه و دانشجویان، دانشگاه باید پیش از پیش تعاملی و منعطف باشد و فرآیند سنتی آموزش براساس جامعه دانش متحول شود. در حوزه آموزش عالی بخش مهمی تقریباً ایستامانده است. به نظر می‌رسد که دانشگاه‌های ما باید دانشجویی‌محوری و مرکزیت یادگیرنده در شیوه‌های نوین یاددهی و یادگیری به‌ویژه در آموزش‌های مبتنی بر فناوری اطلاعات و ارتباطات، را سرلوحه کار خود قرار دهند. همچنین مدیران علمی می‌توانند ساختار حکمرانی دانشگاه را برای تغییر سازمان خود به شیوه‌هایی که همکاری و تعاون در آموزش و پژوهش و خدمات اجتماعی را تقویت و ترویج می‌کنند، مورد استفاده قرار دهند.

دانشگاه‌های سطح یک، عملکرد سعودی داشته و دارند

در ادامه می‌توان فهمید که دانشگاه‌های ایران علی‌رغم برخی از مسائل و کاستی‌ها و کژکارکردی‌ها، سرشار از تحولات مثبت، نوآوری‌ها کوچک، متوسط و بزرگ و تدریجی و بنیادی هستند. همچنین کلان‌روندهای رشد و توسعه دانشگاه‌های

چه خبر از دانشگاه

چاره‌جویی علمی ۱۲۵ هزار دانشجوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد از معضلات کشور

پانزدهمین کنفرانس بین‌المللی حمل‌ونقل و ترافیک با رویکرد «هوش مصنوعی در مهندسی عمران» با حضور رئیس کمیسیون اصل نود مجلس شورای اسلامی، مسئولان سازمان مهندسی خراسان رضوی، شهرداری و رئیس دانشگاه آزاد استان در واحد مشهد برگزار شد. رئیس دانشگاه آزاد استان خراسان رضوی در این کنفرانس با بیان اینکه رویکرد دانشگاه آزاد به عنوان دانشگاه اجتماعی رویکردی مساله‌محور و حضور در متن جامعه است، اظهار کرد: «سال‌هاست که فارغ‌التحصیلان این دانشگاه منشأ اثرات ارزنده و بی‌بدیل در فضای عمومی و تخصصی کشور هستند.» محسن مرادی اضافه کرد: «براساس سند تحول و تعالی دانشگاه آزاد چند سالی است که این دانشگاه حضور مؤثرتری در فضای جامعه را تجربه می‌کند، این برنامه از سال ۱۴۰۰ رونمایی و موجب افزایش اقبال عمومی به سمت دانشگاه شده؛ تا جایی که جمعیت دانشجویی در سال‌های ۹۶ و ۹۷، ۸۰۰ هزار دانشجوی بود، اما امروز به مرز یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر رسیده است.» وی افزود: «طرح‌های مؤثر و جامعه‌محور در این مجموعه بزرگ دانشگاهی موجب شده تا مسائل، معضلات و چالش‌های جامعه سرلوحه کارهای پژوهشی دانشگاه آزاد قرار گیرد.» رئیس دانشگاه آزاد استان خراسان رضوی متذکر شد: «در سامانه پایش دانشگاه آزاد بیش از ۵۰ برنامه علمی توسط استان‌ها مدیریت می‌شود، در استان خراسان رضوی سه برنامه علمی در حال اجراست که برای هر کدام از این برنامه‌های علمی بیش از ۱۰۰ طرح پژوهشی ارائه شده است.» مرادی تشریح کرد: «به‌عنوان مثال در برنامه حاشیه‌نشینی که متولی آن استان خراسان رضوی است هریک از دانشجویان تحصیلات تکمیلی مشکلی از شهرهای بزرگ به‌خصوص شهر مشهد را مدیریت می‌کنند و درصد چهار جوی چالش حاشیه‌نشینی برآمده‌اند.» وی با بیان اینکه در مجموع ۱۲۵ هزار دانشجوی تحصیلات تکمیلی دانشگاه آزاد براساس سامانه پایش در حال بررسی و چاره‌جویی یکی از معضلات جامعه در سطح کشور هستند، خاطرنشان کرد: «در موضوع برنامه‌های علمی دانشگاه آزاد، دانشجویان ۲۵ درصد تخفیف شهریه می‌گیرند و استادان نیز ۲۰ درصد به حق الزحمه تدریس‌شان افزوده می‌شود و این نشان می‌دهد دانشگاه آزاد در متن جامعه حضور جدی دارد.» رئیس دانشگاه آزاد استان خراسان رضوی، طرح پویش یا تحصیل همزمان با اشتغال را به‌عنوان یکی دیگر از طرح‌های جدی در راستای حضور دانشگاه در متن جامعه دانست و افزود: «دانشجویان در این طرح کنار اشتغال به تحصیل در صنعت مشغول می‌شوند، با این طرح بخشی از مشکلات نیروی کار صنعت مرتفع و نیاز جامعه نیاز پژوهی دانشگاه شناسایی می‌شود و استادان توانسته‌اند بخشی از مشکلات و چالش‌های جامعه را دنبال کنند.» دبیر کمیته علمی پانزدهمین کنفرانس حمل‌ونقل و ترافیک هم در این همایش گفت: «با توجه به اهمیت هوش مصنوعی در دنیای امروز کنفرانس اسامال را با رویکرد هوش مصنوعی در مهندسی عمران برگزار کردیم و امتیازات ویژه‌ای برای اعضای هیات علمی دانشگاه‌ها در نظر گرفتیم.» ادنیال معظمی افزود: «برای این کنفرانس ۲۰۳ مقاله دریافت کردیم که تقریباً از تمام دانشگاه‌های کشور مقاله داشتیم، مقالات در چهار پنل موازی در رشته‌های مهندسی ترافیک، سازه و ژئوتکنیک ارائه می‌شود و چهار سخنران از کشورهای مالزی ایتالیا و آمریکا در این کنفرانس حضور دارند.»

جشنواره جهانی نهج البلاغه تیر ۱۴۰۳ برگزار می‌شود

رئیس دانشگاه آزاد اصفهان با اشاره به برگزاری جشنواره جهانی نهج البلاغه در تیر ۱۴۰۳ گفت: «در این همایش منتخبان نهج البلاغه سراسر جهان شرکت خواهند کرد.» پیام نجفی در گفت‌وگو با ایمنما، با اشاره به برگزاری طرح پویش دانشگاه آزاد اظهار کرد: «اشتغال دانشجویان در محیط واقعی همزمان با آموزش یکی از اهداف این طرح است و بر این اساس نمایشگاه گذر پویش در دانشگاه آزاد اصفهان با ظرفیت ۶۰ غرفه برگزار شد.» وی افزود: «پیش از ۱۵ هزار دانشجوی این نمایشگاه دیدن و حدود سه هزار نفر در طرح اشتغال ثبت‌نام کردند که از این تعداد حدود ۳۰۰ نفر فرآیند مصاحبه و گزینش را طی کرده و وارد بازار کار خواهند شد.» رئیس دانشگاه آزاد اصفهان یادآور شد: «این نمایشگاه با همکاری اتاق بازرگانی و حمایت شهرداری اصفهان برگزار شد و بنا داریم طرح پویش را سال به سال کامل‌تر و گسترده‌تر کنیم.» نجفی با بیان اینکه بسیاری از رشته‌های دانشگاهی مانند علوم دامی، کشاورزی و سایر رشته‌های علوم پایه در جامعه مغفول واقع شده‌اند درحالی‌که صنایع شدیداً به چنین تخصص‌هایی محتاج هستند، گفت: «تلاش داریم با طرح پویش این خلأ را جبران کنیم.»

افزایش تعداد سراهای نوآوری دانشگاه آزاد به ۶۵ سرا

مجوز تاسیس

سرای نوآوری

واحد عراق صادر شد

در سسی امین جلسه شورای مدیریت فعالیت‌های دانش بنیان طرح توجیهی تاسیس سراهای نوآوری هوش مصنوعی، اینترنت اشیا و صنعت واحد پردیس، پوشاک و فناوری‌های نوین واحد یزد، امنیت غذایی واحد ارومیه و سراهای نوآوری واحد عراق مورد بررسی قرار گرفت و با صدور مجوز این چهار سرا نوآوری، تعداد سراهای نوآوری دانشگاه به تعداد ۶۵ سراسر رسید.

معاون تحقیقات، فناوری و نوآوری دانشگاه گفت: «واحد پردیس دارای پتانسیل‌های خوبی به‌لحاظ جغرافیایی و همجواری با پارک علم و فناوری پردیس است. این واحد دانشگاهی می‌تواند با توجه به این پتانسیل‌ها تعامل و همکاری مناسبی را با مراکز رشد دانشگاه در شرق تهران داشته باشد. فضای کار اشتراکی، تیم‌های فن‌آور، بخش‌های تخصصی تحقیق و توسعه (R&D) مناقضی استقرار، کارگاه‌ها، کارگاه‌ها و سایت‌های کامپیوتری واحد، اعضای هیات علمی و دانشجویان مرتبط در این زمینه از مولفه‌های مورد توجه این سرا نوآوری هستند.»

مشکینی درخصوص بررسی طرح توجیهی سرا نوآوری پوشاک و فناوری‌های نوین واحد یزد افزود: «مطابق طرح توجیهی این سرا نوآوری، استان یزد دارای یکی از کامل‌ترین زنجیره‌های صنعت پوشاک کشور است، همچنین بیش از ۱۴۰۰ واحد صنعتی و کارگاهی در حوزه نساجی در سطح استان فعال هستند، لذا یکی از ماموریت‌های این سرا نوآوری، حل مسائل و چالش‌های مرتبط با حوزه نساجی است. از اهداف تشکیل این سرا می‌توان به افزایش کیفیت تولیدات کارخانه‌ها، درآمدزایی و پاسخگویی به نیازها، نهادهایه کردن انجام فعالیت‌های آزمایشگاهی و کنترل کیفیت در واحدهای صنعت نساجی و پوشاک و گسترش و تقویت اقتصاد منطقه‌ای در حوزه تخصصی صنعت نساجی و پوشاک نام برد. سرا نوآوری نساجی و پوشاک واحد یزد دارای فضای کار اشتراکی مناسب جهت اجرای برنامه شتاب‌دهی، آموزش‌های مهارتی و ایجاد استارت‌آپ استودیوهای تخصصی در این حوزه است.»

وی گفت: «مطابق طرح توجیهی سرا نوآوری امنیت غذایی واحد ارومیه، استان آذربایجان غربی دارای ظرفیت‌هایی مانند مرز مشترک با سه کشور ترکیه، عراق و آذربایجان، ۲۳ درصد از ظرفیت کل سردخانه‌های کشور و اختصاص ۷۰ درصد صادرات استان به محصولات کشاورزی و غذایی است. حمایت از ایده‌های فناورانه و لزوم توجه به تولید پایدار منابع پروتئینی و تامین امنیت غذایی با تأکید بر افزایش کمیت و کیفیت محصول و بهبود روش‌ها و ایجاد تنوع در تولید و فرآوری محصولات دامی و کشاورزی از مهم‌ترین اهداف این سرا نوآوری است.»

معاون تحقیقات، فناوری و نوآوری گفت: «با ایجاد واحد دانشگاهی در کشور عراق، یکی از ماموریت‌های این واحد دانشگاهی فعالیت‌های فناورانه و ایجاد سرا نوآوری است. دانشگاه آزاد واحد عراق در مساحتی بالغ بر ۷۵۰ متر مربع به‌زودی در بغداد افتتاح خواهد شد و سرا نوآوری این واحد دانشگاهی نیز براساس ظرفیت‌ها و نیازسنجی‌های صورت‌گرفته بازار عراق فعالیت خواهد کرد. سرا نوآوری واحد عراق بستری مناسب جهت توسعه بازار واحدهای فن‌آورد و شرکت‌های دانش‌بنیان دانشگاه از طریق برگزاری و حضور این شرکت‌ها در نمایشگاه‌های تخصصی است.» وی ادامه داد: «انتظار داریم نخستین رویداد عصر امید در واحد عراق در نیمه اول سال ۱۴۰۳ برگزار شود.»